

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2021-22
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΤΡΙΤΗ 18 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2022

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Γ005

ΟΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΟΚΤΩ (8) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΔΟΜΗ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ		ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ
A1.I	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	1	23
A2.II	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	2	17
B1 (α, β)	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	3	4
B2 (α)	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ	4	2
B2 (β)	ΑΝΤΙΘΕΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	5	4
B2 (γ)	ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ	6	2
B3	ΡΗΜΑΤΑ	7	7
B4 (α)	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ ΣΦΑΛΜΑ	8	2
B4 (β)	ΟΡΘΗ ΠΡΟΤΑΣΗ	9	2
B5	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ	10	4
B6	ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ	11	2
B7 (α)	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ-ΠΑΘΗΤΙΚΗ	12	2
B7 (β)	ΣΚΟΠΟΣ	13	3
B7 (γ)	ΠΑΘΗΤ. ΠΕΡΙΦΡ. ΣΥΖΥΓΙΑ	14	2
B8	ΤΟΝΙΣΜΟΣ	15	2
B9	ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ	16	2
B10	ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ	17	10
B11	ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟ	18	10
			ΣΥΝΟΛΟ 100

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ**(Μονάδες 40)****1. Να μεταφράσετε τα πιο κάτω κείμενα.****(Μονάδες 40)****(Σημ.: Για κάθε προσθήκη λέξης στη μετάφραση αποκόπτεται 0,25 μονάδα.)**

A1. I	Μονάδες
Pleni omnes sunt libri, plenae <u>sapientium</u> voces; quae iacerent in tenebris omnia, nisi litterarum lumen accederet.	4 (0,25 ανά λέξη)
Quam multas imagines fortissimorum virorum -non solum ad intuendum, verum etiam ad imitandum- scriptores et Graeci et Latini <u>nobis</u> reliquerunt! (Σημ.: Το et βαθμολογείται μόνο μία φορά.)	4,75 (0,25 ανά λέξη)
Quas ego, cupidus bene gerendi rem publicam, semper mihi proponebam.	2,25 (0,25 ανά λέξη)
Cogitando homines excellentes animum et mentem meam conformabam. (Σημ.: Το et δεν βαθμολογείται.)	3,5 (0,5 ανά λέξη)
Sic enim -laudem et honestatem solum <u>expetendo</u>- me pro salute vestra in tot ac tantas dimicationes obicere potui. (Σημ.: Το et δεν βαθμολογείται.)	8,5 (0,5 ανά λέξη)
(Λατινικά Λυκείου, XXXII - ελαφρά διασκευή)	Σύνολο 23

A1. I	Μονάδες
Unum fuisse <u>Homero</u> servum, tres Platoni, nullum Zenoni tradunt. Nemo vero eos miseretur, quod infelicitate vixerint.	4 (0,25 ανά λέξη)
Agrippa, qui inter patres ac plēbem publicae gratiae sequester fuit, aere collato funeratus est.	3,25 (0,25 ανά λέξη)
Scipionis filiae ex aerario dotem acceperunt, quia nihil illis reliquerat pater.	2,75 (0,25 ανά λέξη)
Aequum mehercule erat populum Romanum tributum Scipioni conferre, cum a Carthagine semper tributum ipse exigere.	7 (0,5 ανά λέξη)
(Λατινικά Λυκείου, XXXV - ελαφρά διασκευή)	Σύνολο 17

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**(Μονάδες 60)**

1. α) Από το δεύτερο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να εντοπίσετε και να γράψετε δύο (2) λέξεις της Λατινικής που παρουσιάζουν ετυμολογική συγγένεια με την Ελληνική (αρχαία ή νέα), δηλώνοντας και τη σχετική ελληνική λέξη. Να εξαιρεθούν τα κύρια ονόματα.

Unum	☉ είς, ένας
tres	☉ τρεις, τρία...
miseretur	☉ μιζέρια, μίζερος...
vixerint	☉ βίος ...
ex	☉ έκ / έξ
dotem	☉ δωτίνη, δώρο...
pater	☉ πατήρ, πατέρας...
κτλ	

(Σημ.: Αν υποδειχθεί μόνο η ορθή λατινική λέξη, χωρίς να δοθεί και η ελληνική, δίνεται 0,5.)

Μονάδες 1 + 1 = 2

β) Δίνονται οι ακόλουθες τριάδες λέξεων από την Αγγλική, Γαλλική και Ιταλική. Να γράψετε το ρήμα της Λατινικής, με το οποίο συνδέεται ετυμολογικά η κάθε τριάδα, στο πρώτο πρόσωπο της οριστικής ενεστώτα.

ΑΓΓΛΙΚΗ	ΓΑΛΛΙΚΗ	ΙΤΑΛΙΚΗ	ΛΑΤΙΝΙΚΟ ΡΗΜΑ
desire	desireux	desiderio	desidero
culture	culture	cultura	colo

Μονάδες 1 + 1 = 2

2. α) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α΄ με τις πτώσεις της στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισσεύουν τρεις (3) επιλογές.

A´	B´
α. imagines	1. αιτιατική πληθυντικού
β. illis	2. αφαιρετική πληθυντικού
	3. ονομαστική πληθυντικού
	4. δοτική πληθυντικού
	5. δοτική ενικού

α. imagines	⇒	1. αιτιατική πληθυντικού	Μον. 1
β. illis	⇒	4. δοτική πληθυντικού	Μον. 1

β) Από το πρώτο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση να μεταφέρετε τους πιο κάτω τύπους στον αντίθετο αριθμό (επισημαίνονται με πλάγια γράμματα στο κείμενο):

voces, lumen, rem, me

vox, lumina, res, nos

Μον. 1 x 4 = 4

γ) Να γράψετε τους άλλους βαθμούς των πιο κάτω τύπων (μονολεκτικά) (σε περίπτωση επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος):

multas, infeliciter

plures (0,5), plurimas (0,5)
infelicius (0,5), infelicissime (0,5)

Μον. 4 x 0,5 = 2

3. Να τρέψετε τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους σύμφωνα με την οδηγία που ακολουθεί. Όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο.

α. **sunt**: στο ίδιο πρόσωπο της υποτακτικής μέλλοντα

futuri sint (1)

β. **gerendi**: στο β´ πρόσωπο πληθυντικού της οριστικής υπερσυντελικού στην παθητική φωνή

gesti eratis (1)

γ. **proponebam**: στην ονομαστική ενικού του θηλυκού γένους της μετοχής παρακειμένου

proposita (1)

δ. **conformabam**: στο απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή

conformaturum esse (1)

ε. **obicere**: στο β' πρόσωπο ενικού της προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

obice (1)

στ. **miseretur**: στον παρατατικό, στο ίδιο πρόσωπο, αριθμό και έγκλιση

miseraretur (1)

ζ. **reliquerat**: στο γ' πρόσωπο πληθυντικού της υποτακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

relinquant (1)

Μον. 1 x 7 = 7

4. α) Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το συντακτικό σφάλμα στην πρόταση που ακολουθεί. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε μόνο το σφάλμα και τη διόρθωσή του.

Graeci libros legebant ut mentem meliorem haberent.

ut (1) ⇒ quo (1)

Μον. 2 x 1 = 2

β) Ποια από τις πιο κάτω προτάσεις είναι συντακτικώς ορθή; Να αιτιολογήσετε μόνο την απάντηση που θεωρείτε ορθή.

i. Feminae hominibus amandae sunt.

ii. Feminae a hominibus amandae sunt.

iii. Feminae ex hominibus amandae sunt.

Ορθή είναι η πρόταση i. (Feminae hominibus amandae sunt). (1)

Το ποιητικό αίτιο στην παθητική περιφραστική συζυγία τίθεται σε πτώση δοτική. (1)

Μον. 1 + 1 = 2

5. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω τύπους οι οποίοι είναι

υπογραμμισμένοι στα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση.

- sapientium ⇒ γενική υποκειμενική (0,5) στο voces (0,5)
nobis ⇒ έμμεσο αντικείμενο (0,5) στο reliquerunt (0,5)
expetendo ⇒ αφαιρετική γερονδίου που δηλώνει τρόπο (1)
Homero ⇒ δοτική προσωπική κτητική (1)

Μον. 4

6. Να αναγνωρίσετε, μέσα από τα διδαγμένα για μετάφραση κείμενα, την πιο κάτω πρόταση (είδος, εισαγωγή, εκφορά, αιτιολόγηση εκφοράς):

quod infeliciter vixerint

Δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση.	Μον. 0,5
Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο quod.	Μον. 0,25
Εκφέρεται με υποτακτική παρακειμένου, vixerint.	Μον. 0,5
Με υποτακτική, διότι δηλώνει υποκειμενική αιτιολογία. (0,25) Με παρακείμενο, διότι εξαρτάται από αρκτικό χρόνο (miseretur). (0,25)	Μον. 0,5
Δηλώνει το προτερόχρονο στο παρόν (ακολουθία των χρόνων).	Μον. 0,25

Μον. 2

7. α) Στην πιο κάτω πρόταση να τρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

Scipionis filiae ex aerario dotem acceperunt.

Dos (0,5) ex aerario accepta est (1) a filiis (0,5) Scipionis.

Μον. 2

β) Στην πιο κάτω πρόταση να αποδώσετε τον προσδιορισμό του σκοπού με τρεις (3) ισοδύναμους συντακτικώς τρόπους.

Dux multos speculatores mittit visum.

**ad videndum (1)
causa/gratia videndi (1)**

ut videant (1)

Mov. 1 X 3 = 3

γ) Στην πιο κάτω πρόταση να αντικαταστήσετε το debeo (ενεργητική σύνταξη) από τον αντίστοιχο τύπο της παθητικής περιφραστικής συζυγίας.

Plato servum Aesopi investigare debebit.

Servus (0,5) Aesopi investigandus (0,5) erit (0,5) Platoni (0,5).

Mov. 4 x 0,5 = 2

8. Να υποδείξετε πού πρέπει να τονιστούν οι λέξεις που ακολουθούν (από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση) και να τεκμηριώσετε τις απαντήσεις σας.

imitandum, gratiae

imitándum ➔	Τονίζεται η παραλήγουσα (0,5) επειδή είναι θέσει μακρά (αφού ακολουθούν δύο σύμφωνα) (0,5)
grátiae ➔	Τονίζεται η προπαραλήγουσα (0,5) επειδή η παραλήγουσα είναι βραχεία (φωνήεν προ φωνήεντος βραχύνεται) (0,5)

Mov. 2

9. Να αναφέρετε τη φιλοσοφική σχολή, στην οποία αναφέρεται το απόσπασμα από το κείμενο XXXV (δεύτερο κείμενο για μετάφραση), μια βασική της αντίληψη και έναν Ρωμαίο εκπρόσωπό της.

- Στωική φιλοσοφία (0,5)
- Αντιλήψεις στωικής φιλοσοφίας: Τον σοφό άνθρωπο (sapiens) τον χαρακτηρίζει: η προσαρμοστικότητα, η ολιγάρκεια, η καρτερική αντιμετώπιση του πόνου /των κακουχιών /της εξορίας... (1) (Σημ.: Να αναφερθεί ένα από τα πιο πάνω χαρακτηριστικά.)
- Σενέκας (0,5)

Mov. 2

10. Να μεταφράσετε το αδίδακτο κείμενο που ακολουθεί στην Ελληνική.

Bellis civilibus gestis, Caesar dictator factus est, et vivere insolenter coepit. Quare coniuratum est contra eum a multis viris. Cum in senatum venisset, coniurati eum vulneraverunt. Caesar moriens, cum Brutum, quem loco filii habebat, contra se venientem vidisset, dixit: “Et tu, mi fili”.

Λεξιλόγιο

dictator :δικτάτορας

insolenter: αλαζονικά

mi fili: γιε μου

C. S. Crispi *De Bello Catilinario et Jugurthino* 29 (διασκευή)

(Μονάδες 10)

Ενδεικτική μετάφραση του κειμένου στα Ελληνικά και ενδεικτική κατανομή των μονάδων:

	Μονάδες
Όταν έγιναν οι εμφύλιοι πόλεμοι, ο Καίσαρας έγινε δικτάτορας και άρχισε να ζει αλαζονικά.	2,5
Επομένως έγινε συνωμοσία εναντίον του από πολλούς άνδρες.	2
Όταν είχε έρθει στη σύγκλητο, οι συνωμότες τον τραυμάτισαν.	2
Ο Καίσαρας πεθαίνοντας, όταν τον Βρούτο, τον οποίο είχε στη θέση του γιου (του), είχε δει να έρχεται εναντίον του, είπε: «Κι εσύ, γιε μου!». (Σημ.: γιε μου: εκλαμβάνονται ως μία λέξη στη βαθμολόγηση)	3,5
Σύνολο	10

11. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στη Λατινική.

Οι στρατιώτες μιμούμενοι τους αρχαίους άνδρες, τόσο δυνατά πολέμησαν για τη σωτηρία της πατρίδας τους, ώστε να νικήσουν πάρα πολύ εύκολα. Μετά τον θάνατο των εχθρών, ο Μάρκος πολιορκήσε την πόλη και έκανε ειρήνη με τη βία.

(Μονάδες 10)

Ενδεικτική απόδοση του κειμένου στα Λατινικά και ενδεικτική κατανομή των μονάδων:

	Μονάδες
Milites imitantes antiquos viros, tam fortiter pro salute patriae suae pugnauerunt /proeliati sunt,	4
ut facillime vincerent /superarent.	2
Post mortem hostium, Marcus urbem oppugnavit et pacem vi fecit.	4
Σύνολο	10

- ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ -